GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

TLHAHLOBO YA GARE GA NGWAGA
KREITI YA 12

PHUPU 2026

TLHAHLO YA GO SWAYA

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

8 matlakala

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO

Mekgwa ya go swaya tekatlhaloganyo

- Ka lebaka la gore nepo e lebešitšwe go kwešišo, mopeleto le polelo tša go phošagala dikarolong ga tša swanela go šetšwa, ka ntle le ge fela diphošo tša mohuta woo di fetola tlhalošo/kwešišo. Diphošo di swanetše go bontšhwa. Ge molekwa a diriša mantšu a polelo yeo a sa lekwego ka yona, hlokomologa mantšu ao gomme ge karabo e tšweletšwa gabotse, se mo fokoletše meputso. Le ge go le bjalo,ge lentšu la polelo ye nngwe le dirišwa mo sengwalong gomme le nepiša karabo, gona karabo yeo e tla amogelwa.
- Mo go dipotšišopulego, ga go meputso ye e tlogo fiwa go dikarabo tša NNETE/MAAKA goba Ke a dumela/Ga ke dumele. Moputso o fiwa lebaka la karabo yeo.
- Ga go meputso ye e tlogo fiwa go dikarabo tša NNETE/MAAKA goba NTLHA/KGOPOLO. Moputso o fiwa lebaka la karabo yeo.
- Ge go nyakega dikarabo tša lentšu le tee, gomme molekwa a fa lefoko ka moka, swaya karabo ya nnete ge fela lentšu la nnete/karabo le thalatšwe.
- Ge dintlha tše pedi goba tše tharo di nyakega gomme gwa fiwa tše ntši, swaya fela tše pedi goba tše tharo tša mathomo.
- Amogela mebolelwana.

POTŠIŠO YA 1

1.1 1.1.1 (a) lerwa (1)
(b) tšhiololo (1)
(c) phejane (1)

1.1.2 O hweditše tšhelete ya RAF ka morago ga go amega kotsing ya sefatanaga. (1)

1.1.3
- O ile a thoma go se sa tsena sekolo gabotse.
- A thoma go se sa kwa le ge rakgadiagwe a mo kgala.
- A botša rakgadiagwe gore a mo tšwele ka motse.
- A thoma go ikgapa a ikgoroša.

(TŠE PEDI fela) (2)

1.1.4
- ‘se se sa felego se a hlola’
- Rakgadi o kwele bohloko gore Okaseke ga a sa mo theeletša ka baka la tšhelete ye e tlogo go fela. (2)

1.1.5
- Okaseke o be a rekela methepana mabjala, go kgogwa diphaephe le diokobatši.
- A rekela bagwera diaparo tša tšhelete ya godimo
- Ba robala dihoteleng tša maemo a godimo
- Ba namela difofane go ya Kapa.

(TŠE PEDI fela) (2)

1.1.6 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana. Mohlala:
- Okaseke a ka ipolaya
- Okaseke a ka fetoga lelalaphaephe
- A ka fetola bophelo bja gagwe a boela sekolong.

(TŠE PEDI fela) (2)

1.1.7
- Okaseke o ile a lahlegelwa ke karata ya panka ge ba le Kapa moo a ilego a hwetša gore tšhelete ka moka e tšerwe, ye nngwe e rekile thwii ka mabankeleng.
- Okaseke o ile a hwetša molaetša wa gore rakgadi wa gagwe o hlokofetše. (2)

1.1.8 Melaetša ya gore:
- Rakgadi'agwe o hlokofetše
- Koloi e utswitšwe. (2)

1.1.9
- A ka nyakelwa thušo go bao ba šomago /thušago ka kgatelelo ya monagano gore a kgone go ikamogela.
- A ka kgopelelwa tshwarelo go ba meloko ya gabo gore ba mo thuše ka ditlhoko tša bophelo. (2)

1.1.10 Maikutlo a manyami/kwelobohloko
- Ke nyamišwa ke gore Okaseke o ile a raloka/bapala ka tšhelete yeo a e hweditšego go RAF gomme lehono ga a sa na selo.
- Ke kwela Okaseke bohloko gore o tlo hwetša thušo kae ka gore rakgadiagwe o hlokofetše. (2)

1.2 1.2.1 B/thuto le tšhelete (1)

1.2.2 Setšweletšwa sa A temaneng ya 2 se bolela ka mathata a bophelo ao a bakilwego ke tšhelete mola Setšweletšwa sa B se laetša ka moo thuto e ka thušago motho go šomiša tšhelete ka tsela ya maleba (2)

1.2.3 Dikarabo tša maleba di tla amogelwa. Mohlala:
- Thuto e ka go ruta go šomiša tšhelete ka tsela ya maleba.
- Thuto e ka go thuša go hwetša mošomo.
- Thuto e ka go thuša go aga/phela bophelo bjo bobotse.

(TŠE PEDI fela) (2)

1.2.4 Dikarabo tša maleba di tla amogelwa.
- Ge o rutegile o ka ba le tsebo ya go šomiša tšhelete gabotse.
- O ka kgona go dira tekanyetšo ya go šomiša tšhelete. (2)

1.2.5 Mongatse/Kefa ya thuto/Mangwalo a thuto. (1)

1.2.6 Ee

- Batho ba fetola maitshwaro morago ga go hwetša tšhelete.
- Motho a ka ba le bagwera ba bantši ge a na le tšhelete.
- Batho ge ba na le tšhelete ga ba tšee maele a ba bangwe.

Aowa

- Ge o na le tsebo ya gore tšhelete e a fela, o ka se fetoge ge o na le yona.
- Ge o na le botho o ka se fetolwe ke tšhelete. (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO YA 2

Mokgwa wa go swaya kakaretšo:

Ge go swaiwa go tla hlokomelwa dintlha tše bohlokwa gomme gwa tlogelwa tša go hloka mohola.

Kakaretšo e swanetše go swaiwa ka mokgwa wo o latelago:

- **Kabo ya meputso:**
    - Meputso ye šupa(7) e abelwa dintlha tše šupa (7) (Moputso o 1 go ntlhakgolo ye nngwe le ye nngwe)
    - Meputso ye meraro (3) e abelwa polelo
    - Palomoka ya meputso: (10)

- **Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a se a tsopola go tšwa temaneng:**
    - Moputso o 1 o abelwa dintlha tše 1-3
    - Meputso ye 2 e abelwa dintlha tše 4-5
    - Meputso ye 3 e abelwa dintlha tše 6-7

- **Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a ngwalollotše dintlha:**
    - **Ngwalollo ya dintlha tše 6-7: se abe moputso wa polelo**
    - **Ngwalollo ya dintlha tše 1-5: aba moputso o 1 wa polelo**

ELA HLOKO

- **Palo ya mantšu:**
    - Baswai ba swanetše go kgonthišiša palo ya mantšu ao a ngwadilwego.
    - Molekwa ga se a swanela go fokoletšwa meputso ge a sa laetša palo ya mantšu goba ge a se a bala mantšu gabotse. Ge palo ya mantšu e feta ao a nyakegago, bala a mahlano ka morago ga ao a nyakegago o hlokomologe ao a šetšego.

Mohlala wa karabo:

Dipoelo tša ditlhahlobo tša gare ga ngwaga di hlohloletša batswadi go thekga barutwana dithutong tša bona ka mehla. Di ba laetša gore ba kgonne goba ba šitilwe kae. Dipoelo tše di thuša gape go hlabolla le go kaonafatša mekgwanakgwana ya go ithuta. Di thuša barutwana kudu ka kgetho ya bokamoso. Di ba gapeletša go beakanya lenaneo la go ithuta gabotse. Go šomišwa tšona dipoelo tše tša gare ga ngwaga go dira dikgopelo tša dikgoba dikholetšheng le diyunibesithing. Dipoelo tše di tiiša segwera gare ga barutwana.

DINTLHA KA MOKGWA WA GO NGWALOLLA	DINTLHA KA MANTŠU A MOLEKWA
1 Dipoelo tše di thuša batswadi gore ba thekge barutwana dithutong tša bona ka mehla.	1 Dipoelo tše di hlohleletša batswadi go thekga barutwana dithutong.
2 'Di ba laetša gore ba kgonne kae le gore ba šitilwe kae'.	2 Di ba bontšha bokgoni le bofokodi bja bona.
3 'Dipoelo tše di ba thuša go kaonafatša le go hlabolla mekgwanakgwana ya go ithuta'.	3 Di ba thuša gore ba kaonafatša le go hlabolla ditsela tša bona tša go ithuta.
4 'Dipoelo tše di hola gape barutwana ka kgetho ya bokamoso bja bona'.	4 Di thuša barutwana go dira kgetho ya bokamoso bja bona.
5 'Di ba gapeletša go beakanya nako ya bona ya go ithuta gabotse'.	5 Dipoelo di gapeletša barutwana go dira lenaneo la go ithuta.
6 'Go šomišwa dipoelo tše tša gare ga ngwaga ge go dira dikgopelo tša kua kholetšheng le yunibesithing'.	6 Go dirišwa tšona dipoelo tše go dira dikgopelo tša sekgoba tša kua kholetšheng le yunibesithi.
7 'Dipoelo tše tša gare ga ngwaga di tliša kwano gare ga barutwana'.	7 Dipoelo tše di matlafatša kwano le segwera sa barutwana.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO

GO SWAYA KAROLO YA C

- **Mopoleto:**
  - Dikarabo tša lentšu le tee di swaiwe go ba tše di nepagetšego le ge mopeleto o phošagetše, ka ntle le ge phošo e fetola tlhalošo yeo.
  - Ge karabo e le lefoko le le feletšego, o tlo lahlegelwa ke meputso ya mopeleto ge phošo e tšwelela mo go sebopego sa poleleo ye go lekwago ka yona.
  - Go šomišwe maswaodikga a maleba ge go arabja potšišo ya khutšofatšo …
- Dibopego tša polelo di swanetše go nepiša popopoleleo, di be di tšweletšwe ka mafoko a a feletšego/go ya ka taelo.
- Mo molekwa a kgethago karabo ya maleba go amogelwe tlhaka goba karabo ye e ngwadilwego ka botlalo.

POTŠIŠO YA 3

3.1 D/Inthanete ya go sepela (1)

3.2 Fonte ye kgolo e goga šedi/e tsebiša sebapatšwa.
Fonte ye nnyane e hlaloša sebapatšwa/e thekga molaetša wa fonte ye kgolo. (2)

3.3 Tsela ya go dula o kgokane. (1)

3.4 Ke lelahlelwa, le tšweletša maikutlo a lethabo go gatelela gore Wifi router e aga bokamoso. (2)

3.5 Ee,
- … hwetša ya gago ka theko ya fasefase …
- … o dula o kgokagane kae kapa kae …
- … ke wena o nnoši o sa šomišego senyakwa sa rena …

(TŠE PEDI fela) (2)

3.6
- Go laetša gore o sepela ka router mo gongwe le mo gongwe mo o yago gona.
- dula o kgokagane ka dinako tšohle, kae goba kae.
- Go goga šedi ya baamogedi ba papatšo.

(TŠE PEDI fela) (2)
[10]

POTŠIŠO YA 4

4.1 B/Makalo (1)

4.2 Komiki/lepekere (1)

4.3 Lefelo la dijo/go jela. Ba dutše gabotse tafoleng ba nwa seo ba se rekilego. (2)

4.4 Podula ya 1 ke ya go bolela
Podula ya 2 ke ya go nagana (2)

4.5 Dinepe – diswantšho. (2)

4.6 Monna yo o re lekgarebe le le botse go feta dinepeng.
Mosadi le yena o re ga a bone gore lesogana le le mo loketše. (2)
[10]

POTŠIŠO YA 5

5.1 Kgonthišiša – ledirišiši la go laetša gore go dirwe bonnete bja gore dithuto tša bana di a lefelwa. (2)

5.2 Yeo – kgato ya bobedi. (2)

5.3 - Ba kakatletše ka bogale go kgonthišiša gore dithuto tša bana di lefetšwe.
- Ba tla/tlo kakatlela ka bogale go kgonthišiša gore dithuto tša bana di tla/tlo lefelwa. (2)

5.4 - Bothata – Go bothata go tlogela seo o tlwaetšego go se dira.

GOBA

- Boima – Go boima go ba motswadi o tee. (2)

5.5
- Bolwetši bja hlogo ga se bo loke.
- Hlogo ya sekolo sa Lirebe o hlokagetše maabane.
- Mosima o na le hlogo dithutong tša gagwe
(Tše PEDI fela) (2)

[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 30

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70